

Mildamster Brêge

Colofon

Redactie:

Sietse van Dijk
Henk Hidding
Henk v.d. Kam
Michiko Sugawara
Ab Slager
Lily Tola
Renske de Vries
Willy Wiersma (lay-out)

Penningmeester: Grietus Brouwer

Linoleumsnede voorblad: Jan ten Hoeve
Vormgever voorblad: Roelof Koster
Cartoon: Berend Krekt

Officieel orgaan van Plaatselijk Belang Mildam

Jaargang 6 - nr. 4

Versijnt 4 x per jaar

Oplage: 330 stuks

Rekeningnr. Rabobank: 1099.61.005
t.n.v. Dorpskrant Mildamster Brêge

Wilt u reageren?

Dat kan per e-mail: DorpskrantMildam@gmail.com

òf schriftelijk:

Redactie Mildamster Brêge, p/a De Wissel 14, 8454 KT MILDAM

Inleveren kopij: vóór 15 november 2011

(± één vel A4-formaat; lettertype Times New Roman; puntgrootte 12)

INHOUDSOPGAVE

Colofon	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Contactpersoon Plaatselijk Belang	3
Buurtcoördinatoren.....	3
Van de voorzitter.....	3
Vertrokken inwoners Mildam.....	4
Bodemsanering Schoterlandseweg	5
Opsporing verzocht!	6
Waar-o-waar.....	7
Fietstocht door Nederland	9
De jacht	10
Cartoon.....	12
Het hoogste punt van Mildam	13
Jongertaal.....	16
Tjongerschool bestaat 175 jaar!.....	19
Tjongerschool Mildam.....	21
Verwijdering doeltje kunstgrasveld	23
Michiko	24
Muskusratten	25
Spelen met woorden – Sietse D.	28
Stamppotmaandagen van start	29
Expositie poppenhuizen en miniaturen	30
Seizoen 2011-2012 van de 60+ soos Mildam-Katlijk	31
Hof van Schoterland	32
Gymvereniging DTT Mildam in actie.....	33
Bericht van Jeu de Boules Vereniging	35
Boek over Brongergea verschijnt in 2012	36
Seniorweb	39
Jubileumuitvoering gemengd koor 'SJONGNOCHT'.....	40

Contactpersoon Plaatselijk Belang

Anneke Zwanenburg ☎ (0513) 63 25 44

E-mailadres: pbmildam@hotmail.com

Buurtcoördinatoren

Koene Bik, De Karn 19

Janny Jongedijk, Schoterlandseweg 33

Rykele Hoekstra, Schoterlandseweg 85

Piet Riemersma, Van Aylvalaan 22

Sietse van Dijk, Molenlaan 22

Ruth Samm, De Dobbe 27

Peter Dral, Weversbuurt 17

Willy v.d. Zee, Verzetslaan 23

Bruggelaantje/Milhoes/De Karn

Schoterlandseweg (west)

Schoterlandseweg (oost)

Van Aylvalaan/De Wissel

Canadezenlaan, Molenlaan

De Dobbe

Yntzelaan/Weversbuurt

Verzetslaan

VAN DE VOORZITTER

In het vorige nummer van de dorpskrant had ik beloofd de uitslag van het haalbaarheidsonderzoek van een **multifunctionele accommodatie** (M.F.A.) voor Mildam/Katlijk bekend te maken.

Twee studenten van de Hanzehogeschool Groningen hebben dit onderzoek gedaan als afstudeerproject voor de opleiding bouwkunde. Het rapport bestaat uit 60 bladzijden.

Onderzocht en gerapporteerd werd: het ontwikkelingskader, de participanten, functioneel programma van wensen, ruimtelijk programma van wensen, locatieonderzoek, financiële consequenties en de conclusies en aanbevelingen. Door omstandigheden buiten de schuld van de studenten zijn ze er niet in geslaagd de financiële consequenties en de conclusies en aanbevelingen weer te geven.

Zonde van de tijd en de kosten, hoor ik u denken. De Hanzehogeschool heeft de kosten van dit afstudeerproject voor haar rekening genomen.

Heeft dit rapport voor Mildam en Katlijk dan helemaal geen enkele waarde?

Over enkele jaren zal de vraag naar een M.F.A. vast weer aan de orde komen. We hebben dan al een mooi stukje gratis huiswerk laten doen en hoeven het rapport slechts te actualiseren. Wilt u het rapport even bestuderen, bel dan Bauke Visser, ☎ 63 60 79.

Wilt u van dichtbij eens bekijken hoe een multifunctionele accommodatie er anno 2011 uit gaat zien, dan kunt u de bouw ervan bewonderen in Oudeschoot.

Dan nog even over de **Automatische Externe Defibrillator** (A.E.D.). Uiteindelijk hebben 17 mensen uit Mildam/Katlijk zich opgegeven voor de training Reanimatie/AED.

Deze training wordt gehouden in ziekenhuis De Tjongerschans. Deze 17 mensen zijn in twee groepen verdeeld. De eerste groep is al gestart op 13 september. De Tjongerschans neemt de kosten van de training voor haar rekening. Voor een aantal van de 17 deelnemers betekent de cursus een herhaling.

We streven ernaar om eind oktober over een Automatische Externe Defibrillator te beschikken.

Bauke Visser

Moderne elektronica

Zoals ABS, Airco en Tiptronic zijn voor ons geen enkel probleem!

VERTROKKEN INWONERS MILDAM

De heer en mevr. Zoutsma, die in de **brugwachterswoning** woonden, zijn verhuisd naar Reduzem/Roordahuizum. Hun kinderen wonen daar en zij passen daar op de kleinkinderen.

Bodemsanering Schoterlandseweg

Op 7 juli jl. waren de gedeputeerde Sjoerd Galama en vele andere betrokkenen naar Mildam gekomen om de officiële start van de bodemsanering aan de Schoterlandseweg bij te wonen. Uiteraard waren ook de omwonenden hierbij aanwezig. Omrop Fryslân schonk er zelfs aandacht aan in haar ochtendprogramma van 8 juli jl.

In Nederland zijn maar liefst 175.000 plekken waar de grond op de een of andere manier is vervuild. In Friesland zijn, behalve in Mildam, nog 19 plekken die vóór 2016 zullen worden schoongemaakt, vertelde de gedeputeerde.

Zoals u in het vorige nummer van onze dorpskrant hebt kunnen lezen, is in de week van 18 april een begin gemaakt met het verwijderen van drie benzinetanks. Een aantal weken had het verkeer enigszins last van de saneringswerkzaamheden. De verkeersborden zijn intussen weg en het grasperkje aan de ingang van het Bruggelaantje is weer als vanouds.

Is hiermede de vervelende erfenis van de periode 1920-1980 opgeruimd? Zover is het nog lang niet: nadat de uiterst ingenieuze apparatuur zorgvuldig is ingesteld, zal het eigenlijke saneringsproces onder de grond pas echt van start gaan. Om de drie maanden zal er een grondmonster worden genomen.

Als er afbraakproducten worden vastgesteld, werkt het systeem goed. Als alles naar wens verloopt kan na ongeveer 2½ jaar alle bijzonder goed gecamoufleerde apparatuur weer worden verwijderd.

Bauke Visser

Opsporing verzocht!

Onze **dorpsenquête** was anoniem. Dat is een goede zaak. Zo wordt de privacy van de invuller gewaarborgd. Toch ontstaat daardoor een probleem.

Bij thema 5 (Voorzieningen voor ouderen) is gevraagd of er - indien nodig - hulp is van de naaste omgeving. Bij de overgrote meerderheid van de invullers is dat het geval. 5 % van de invullers heeft die hulp niet en heeft er wel behoefte aan. Een duidelijke hulpvraag, maar we weten niet van wie!

Wij willen graag meewerken om die hulp tot stand te brengen.

Neemt u gerust contact op met:

Anneke Zwanenburg, Milhoes 2, ☎ (0513) 63 25 44

*****

**Omdat uw domein groter
is dan enkel uw website!**

KNOOP•NL

intermedia
internet • advies • media

Op internet, we zorgen er voor!

uw intermediair tussen internet en media
www.knoop.nl 0513-543075

Waar-o-waar

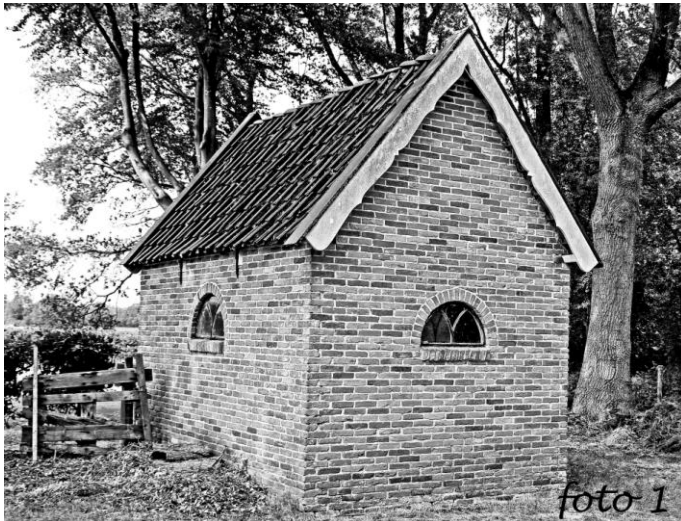
De foto van de vorige keer is door alle inzenders goed geraden. Het was inderdaad de stookhut van boerderij De Middelste Dam aan de Schoterlandseweg 42 in Mildam.

Stand van de ladder:

Leo de Rooy	2p	Judith van Tongeren	2p
P. Balstra-Van Essen	3p	Bregt en Peter Dral	2p
Bauke Visser	3p	Jan Wiebe Noppert	2p
Wiebe Nijlunsing	4p	Amarins van der Wier	1p
Aly Klazema	4p	Yvonne van der Camp	1p

Om het spannend te maken, deze keer drie foto's. Ze leveren per stuk één punt op wanneer de locatie goed wordt geraden.

De nieuwe foto's

Foto's 1 en 2 zijn waarschijnlijk wel gemakkelijk te raden. Foto 3 is gemaakt vanaf een bospad met behulp van een telelens van 135 mm. Er zaten op dat moment geen bladeren aan de bomen. Wanneer u wacht tot dit jaar het blad ook weer is gevallen, bent u mogelijk te laat om uw oplossing in te sturen.

De nieuwe foto's zijn weer in of in de buurt van Mildam gemaakt. Herkent u de plekjes, mail dan het adres of een omschrijving van de plekjes waar uw fotograaf stond toen hij de foto maakte, naar:

DorpskrantMildam@gmail.com

Oplossingen kunt u ook schriftelijk inleveren bij: Sietse van Dijk, Molenlaan 22, Mildam. De oplossingen kunnen tot uiterlijk **6 weken** na het verschijnen van de krant worden ingezonden.

Succes allemaal.

Sietse van Dijk

Fietstocht door Nederland

Afgelopen donderdag 25 augustus beëindigde onze buurman **Henk van der Kam** zijn fietstocht door Nederland. Hij volgde de Rietlandroute, Hanzeroute en Maasroute (die samen de **route LF3a** vormen) vanaf Mildam naar het zuiden van Limburg en fietste daarna het **Fietserpad**. Vanaf Withuis, op de grens van België en Nederland, tot aan Pieterburen in Groningen. Daarna vanaf de Waddenkust terug naar de LF3a om tenslotte terug te keren in Mildam.

Het Fietserpad is de tegenhanger van het Pieterpad, het langeafstandswandelpad, startend in Pieterburen en lopend via de oostkant van Nederland naar dezelfde grensovergang bij Withuis in Zuid-Limburg.

Onderweg overnachtte Henk in z'n eenpersoons trekkerstentje op boerencampings of landgoedcampings, meestentijds prachtig gelegen in het landschap.

In totaal heeft hij in een periode van vier weken een afstand van zo'n 1400 km afgelegd! Het was een van z'n grote wensen om deze tocht na zijn pensionering een keer in de zomermaanden te kunnen maken.

Omdat de gezamenlijke burens deze prestatie bewonderenswaardig vonden, wilden ze hier bij zijn thuiskomst toch even aandacht aan schenken. De vlaggen werden uitgestoken, de oprit van z'n woning werd versierd met vlaggetjes en voorzien van een bord met opschrift: FINISH.

Bij zijn aankomst werd Henk passend gehuldigd door het omhangen van een krans. Partner Geertje Hartkamp verblijdde hem met een ferme zoen en een prachtig bos bloemen.

De jacht

Dit voorjaar kwam er bij mijn ouders in Sleen iemand langs om te vragen of ze weer meededen met de verhuur van het jachtveld. "Ja hoor, dat moet maar weer", zeiden ze. In mijn geboortedorp wordt het jachtveld door de grondeigenaren gezamenlijk verhuurd aan een groepje jagers. Iedereen doet mee. De opbrengst van het jachtveld vloeit in de kas van het dorp. Ik vroeg me toen af hoe het in Mildam met de jacht gesteld is.

Ik hoor nooit een schot van een jachtgeweer; veel hazen, konijnen of fazanten zie ik trouwens ook niet. Om iets over de jacht in Mildam te weten te komen, ging ik een avond praten met Gerrit Bakker van de Molenlaan. Hij is jager. Zijn zoon, die ook jaagt, kwam ook even langs.

Het jachtveld in Mildam is tegenwoordig versnipperd. Gerrit Bakker en zijn zoon jagen op het land van Jeep Heida. Verder bejagen ze in Tjalleberd een stuk land van 40 hectare. Libbe Waslander heeft het land van de gebroeders Heida en Henk Trinks jaagt achter zijn boerderij.

Rond de zandwinplas is weer een andere jager actief. En bij Sies Siebenga jaagt Benny Dijkstra. Veel te jagen is er niet. Er wordt dan ook niet betaald. Als tegenprestatie voor de boer worden de mollen gevangen. Gerrit Bakker en zijn zoon jagen in Mildam op vos, kraai en houtduif. Een nieuwe mogelijkheid voor de jacht zijn de ganzen die hier broeden, de nijlgans (overigens een eendensoort), grauwe gans en Canadese gans. Ook op overwinterende ganzen kan worden gejaagd. In gedooggebieden worden ze met rust gelaten. Daarbuiten kunnen boeren, als ze schade hebben, een vergunning aanvragen voor het schieten van ganzen. Er mag dan worden gejaagd tot 12.00 uur.

Bij schade en schadevergoeding geldt een inspanningsverplichting: de boer moet aantoonbaar ganzen verjagen en afschot hoort daarbij (ondersteunend afschot). Bijgehouden moet worden wanneer er is gejaagd.

De vossenjacht is meestal gericht op het vossenhol. Deze bouwjacht mag niet van 1 maart tot 1 oktober en niet meer met aardhondjes (jack russell of teckel). De vos mag wel met de lichtbak worden bejaagd.

Anne Balstra en Klaas Beenen, (kroegbaas in Mildam), hadden vroeger het jachtveld in Mildam, Oudeschoot en Katlijk; het besloeg vrijwel alle landerijen. Anne Balstra en Klaas Beenen waren een soort broodjagers. Daarnaast joegen de Harinxma's op eigen land, zij waren meer bosjagers.

Met een nieuwe kroegbaas, Hielke van der Spoel, kwam hierin verandering. Jacob Heida kwam daar geregeld een borreltje kopen. Van der Spoel mocht toen jagen op het land van Heida. De gebroeders Trinks kwamen ook bij Van der Spoel in het café en gingen ook mee te jagen. Het jachtveld werd uitgebreid met land van verschillende andere boeren; de opbrengst ging naar PB.

Hielke van der Spoel was overigens een spreekwoordelijk slechte schutter. De jacht was voor hem een aardigheid. Omdat hij toch niet veel schoot nam hij soms zijn zwarte poedel mee op jacht. Minne Rozenberg en Anne van der Meer waren drijver.

Er werd gejaagd op hazen, eenden, ganzen, konijnen, reeën, duiven, snippen, fazant en patrijs. Ook schadelijk wild als vos, kraaien en bunzing werd bejaagd. Een apart soort jager was vroeger de mollenvanger. De velletjes brachten wat geld op. Ook op andere pelsdieren werd gejaagd. Een goed bunzingvel bracht vroeger ("40 jaar geleden", zeiden ze, maar dat is 1970!) een weekloon op.

De natuur is veranderd. Konijn en haas zijn in aantal afgenomen. De vos komt overal voor, vroeger was dit dier in Tjalleberd onbekend, maar zelfs in De Deelen zijn tegenwoordig vossen. Water is voor hen geen barrière, het zijn goede zwemmers. Ze hebben in het lage natte land geen hol, maar een nest boven de grond. Ook de havik, de buizerd, marter en bunzing zijn in aantal toegenomen. De marterhond uit China, geïmporteerd in Rusland, is inmiddels ook hier aanwezig. De Bakkers weten van een exemplaar dat tijdens de oogst in een maïshakselaar de dood vond en in De Deelen is er één geschoten. De wasbeerhond en ook het stinkdier komen hier inmiddels voor. Steeds meer rovers, allemaal dol op eieren en kuikens, slecht voor onze weidevogels en slecht voor de wildstand.

Henk Hidding

*****

CARTOON

De Blêdeklaauwer

Hoogste punt Mildam !?!

Het hoogste punt van Mildam

Als je aan mij vraagt: "Wat is het hoogste punt van Mildam?", dan denk ik meteen aan de zeer hoge boom vlak bij ons huis in de Verzetslaan. Hij doet een poging tot in 'de hemel' te reiken met zijn indrukwekkende zuil. Vanuit de wijde omtrek en vooral vanaf de Belvédère-toren in Oranjewoud dient hij als oriëntatiepunt voor Mildam.

Deze meer dan 35 jaar oude, 30 meter hoge boom is een populier, die ook 'torenpopulier' wordt genoemd. Officieel heet hij de **Italiaanse populier** (*Populus nigra Italica*), omdat hij oorspronkelijk uit Lombardije komt, een streek in Noord-Italië.

Met hun cipresachtige karakter zijn deze populieren kenmerkend voor het landschap daar. De kroon van de boom is smal doordat de takken zeer schuin opgaand op de stam zitten, waardoor hij oogt als een zuil.

De Italiaanse populier behoort tot de **familie** van de **wilgen**. Samen met de treurwilg is hij de bekendste van deze familie.

Wilgen zijn snelle groeiers (in België worden ze 'Gauw-groot' genoemd) en zijn juist daarom geliefd als houtproducent. Het hout wordt o.a. gebruikt voor lucifers, klompen en krantenpapier. Vanwege de enorme groeicapaciteit zijn ze ook gewild als studieobject voor biologen.

Bij wilg en populier komen we dezelfde insecten tegen: de wilgenhoutrups, die het hout van beide even lekker vindt, en de peppelnachtvlinder, die zich ook thuis voelt bij deze bomen.

De Romeinen plantten in Rome vooral populieren, omdat het ruisen der bladeren leek op het geroezemoes van het volk in de stad!

Populieren worden ook peppels genoemd. Peppel is afkomstig van het Griekse woord 'paipolos' wat trillen betekent. Het driehoekige blad zit bij de populier enigszins los aan een

lange bladsteel, waardoor al bij een zuchtje wind de bladeren gaan trillen en tezamen een ruisend geluid geven.

De wilgen zijn tweehuizig: een boom is mannelijk of vrouwelijk: de katjes hebben of alleen meeldraden of alleen stampers. De bevruchting vindt plaats door de wind overgebracht stuifmeel. De Italiaanse populieren zijn alleen mannelijk. Vermeerdering kan alleen door ze te stekken; een vegetatieve vermeerdering, ook wel klonen genoemd. Dat komt omdat het een gekweekte vorm is uit een selectie van de mannelijke zwarte populier (*Populus nigra*). De mannelijke bloemkatjes zijn rood (in Belgisch Vlaanderen worden ze ook wel 'roobotters' genoemd) en kunnen wel 40 meeldraden bevatten. Nadat het stuifmeel is vrijgekomen, vallen de katjes af en ligt de grond ermee bezaaid.

Vanaf de 19de eeuw is deze populier vanuit Italië over Europa verspreid. Hij wordt vooral gebruikt voor windsingels in de fruitteelt (omdat ze goed windbestendig zijn) en in landschappelijke parken. Als beplanting langs wegen en lanen is hij eigenlijk minder geschikt vanwege het snel kunnen afbreken van takken. Bij een flinke wind liggen er al gauw takjes in de omtrek van de boom.

Zoals Mildam zijn 'ecokathedraal' heeft, heeft Almere Hout zijn 'groene kathedraal'. Is onze 'kathedraal' bedoeld voor de eeuwigheid, die van Almere heeft juist een tijdelijke functie. Het is een 'gotische' kathedraal bestaande uit 178 Italiaanse populieren, die in 1987 zijn geplant over-

eenkomstig de plattegrond van de Notre-Dame van Reims. Het is een kunstwerk van Marinus Boezem, die hiermee het verlangen symboliseert om naar het goddelijke te reiken en zo het aardse te ontstijgen.

Voor dit project koos de kunstenaar de Italiaanse populier vanwege zijn kaarsrechte, slanke en sierlijke silhouet. Maar juist ook vanwege zijn beperkte levensduur. Na dertig jaar, als de boom een hoogte van ongeveer van 30 meter heeft bereikt, gaat hij weer langzaam afsterven! Met die wetenschap heeft de kunstenaar een herinnering aan deze 'populierenkathedraal' bedacht. Hij creëerde een blijvende afdruk: een veld met dezelfde contouren van genoemde kathedraal, omzoomd door opgroeiende eiken- en beukenbomen.

De gemeente Heerenveen liet in december 2010 weten dat ze het '*banken van Mildam*' een beeldbepalende populier vinden, die een positieve bijdrage levert aan natuur- en milieu*waarden*. Het kappen van de boom is dan ook 'uit den boze'!

Voor mij en mijn omgeving komen er nog andere '*waardert*' bij:

- het 's morgens vroeg gewekt worden door het krassen van de kraaien;
- de vele spreuwen, die in de top van de boom meedeinen in de wind en in het najaar massa's kersenpitten (van de Amerikaanse vogelkers) laten vallen;
- de vele takken en takjes, die de boom door zijn broosheid steeds verliest;
- er voor zorgt dat ik als 'Blêdeklaauwer' niet werkloos word.

Ik vroeg me af of er in Mildam nog meer Italiaanse populieren staan. Tenminste één heb ik ontdekt in de Molenlaan. Maar wie weet zijn er nog meer?

Henk van der Kam

Bij de Lorentzbrug in Leiden staan vier Italiaanse populieren. Ze staan op de gemeentelijke lijst van Leiden te boek als monumentale boom. Ze worden de 'brugwachters' van de Lorentzbrug genoemd. De grootste van deze vier kon met zijn volle en natte bladerdek een zeer zware windstoot niet weerstaan. Hij kwam met een enorme knal, die tot op honderd meter ver nog te voelen was, neer op een aantal auto's. Voor de buurtbewoners was het een emotionele klap. Gezamenlijk hebben zij om de boom gestaan en het verlies eensgezind betreurd. Na een inspectie door deskundigen mochten de drie andere blijven staan! (uit de krant van de Professoren- & Burgemeesterswijk, 17 augustus 2000)

Bronnen:

Het bomenboek, Hugh Johnson

Internet: wikipedia.org; stemderbomen.nl; depaviljoens.nl

Jongerentaal

Kent u: "Ff, BFF, w8, egt, hvj, sgool, brb, gruwelijk, respect, pattas? Nee, vraag dan een jongere en hij/zij zal u zo kunnen zeggen wat dit betekent.

Jongerentaal is een taal apart. Jongeren produceren veel nieuwe woorden zoals 'vreetkeet' en 'wazzzzuuuuup'. Een ander kenmerk van de jongerentaal is dat er afkortingen in voorkomen zoals: 'brb' wat 'be right back' (ben zo terug) betekent. Jongeren zijn ook goed in het gebruik van versterkende woorden zoals: 'super', 'gaaf' en 'kei tof'.

Omdat jongerentaal uitsluitend voor jongeren is bedoeld, kunnen oudere generaties zich er nog wel eens aan storen: ze vinden de taal ruw en onbeschoft. Soms heeft jongerentaal ook iets van geheimtaal, zoals het Bargoens; voorbeelden hiervan zijn 'buizen' wat drinken betekent, 'flippen' (over de roeie gaan) en 'leip' wat als betekenis heeft *gestoord*.

Ontstaan jongerentaal

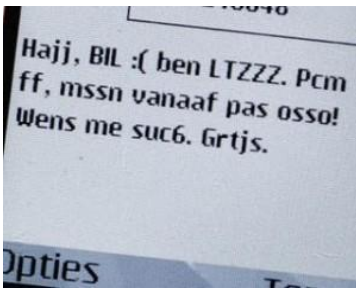
Jongerentaal bestaat eigenlijk nog niet zo lang. Vroeger bestond er bijna geen jongerentaal. Dat kwam omdat kinderen na de lagere school dadelijk aan het werk gingen. De ene dag nog kind, de andere dag volwassen. Toen in de jaren '60 de leerplichtwet verlengd werd (na de lagere school volgde nog de middelbare school), brachten jongeren automatisch meer tijd met elkaar door. Hierdoor ontstond een jongerencultuur met een bijbehorende jongerentaal.

Waarom gebruiken jongeren zulke woorden?

Jongeren zijn taalveranderaars. Jongerentaal staat niet stil en is altijd in beweging. Iedere vriendengroep heeft eigen kenmerkende woorden en ook Engelstalige teksten van popmuziek hebben een grote invloed op de jongerentaal. Het creëren van een eigen taal heeft alles te maken met het verlangen naar een identiteit en ergens bij willen horen. Jongeren hebben een eigen wereld en binnen die wereld ontstaan weer allerlei groepen die allemaal andere interesses hebben. Zo heb je o.a.: 'gabbers', 'skaters', 'alto's' en 'punkers'. Die groepen gebruiken ook weer hun eigen woorden en uitdrukkingen. Wie de taal meester is, hoort erbij.

Met hun eigen taal onderscheiden jongeren zich ook van volwassenen. Jongerentaal is een taalvorm die jongeren zelf bedenken. Hieronder vallen straattaal, MSN-taal en sms-taal:

- **Straattaal** wordt niet alleen gesproken door Nederlandse jongeren van allochtone herkomst, ook autochtone jongeren beheersen deze 'taal van de straat'. Straattaal wordt door een grote groep jongeren gesproken en is daarom de jongerentaal van nu.
- **MSN-taal.** Hierbij gaat het vooral om snel typen, het gebruik van bijvoorbeeld cijfers in plaats van letters (n8 in plaats van nacht) of het gebruik van emoticons of smileys. Deze vervangen als het ware de gezichtsuitdrukking die we niet kunnen zien als het gaat om geschreven tekst.
- Bij **sms'en** gaat het vooral om afkortingen zoals ff (even) en idd (inderdaad) omdat een sms'je maar 160 tekens kan bevatten.

(BIL = ben iets later; LTZZZ = later, PCM = bel me alsjeblijft; ff = even; mssn = misschien; vanaaf = vanavond; osso = thuis; suc6 = succes; Grtjs = groetjes)

Factoren die invloed hebben op jongerentaal:

De televisie

Toen de real life soap 'Big Brother' op de televisie te zien was, namen met name jongeren de taal over van Ruud, een deelnemer aan de soap. Jongeren riepen over de straat bijvoorbeeld: "Ouwe gabber, laat je niet gek maken!" of "effe knuffeluh". Af en toe worden er ook zinnen van reclamespotjes overgenomen zoals: 'foutje bedankt' (even Apeldoorn bellen).

Muziek

Hier komen woorden uit voort zoals: 'rhythm & blues' wat een muziekstijl is, mainstream, acts, tipparade (een lijst van de populairste liedjes), scratchen, wat een handeling is voor een d.j. (de d.j. gaat met de naald van een platenspeler over de plaat), mixen (liedjes door elkaar laten draaien).

Andere talen/dialecten

Een uitdrukking afkomstig uit de Engelse taal is bijv.: 'chillen' wat 'relaxen' betekent. Een woord uit een dialect is bijvoorbeeld: 'houdoe' (Brabants) wat 'tot ziens' betekent.

Jongeren houden rekening met de ontvanger

De meeste jongeren vinden correct Nederlands spreken en schrijven belangrijk als het noodzakelijk is, bijvoorbeeld in formele situaties: in gesprek met volwassenen, tijdens een spreekbeurt, een sollicitatiegesprek of in een verslag of sollicitatiebrief.

Jongeren stemmen hun taalgebruik af op de ontvanger. Tegen volwassenen, bijvoorbeeld vreemden en leraren, praten zij beleefd. Onder vrienden komt de straattaal naar boven. Hierin zie je het functionele gebruik van de Nederlandse taal terugkomen, al zul je als leraar, opvoeder of ouder ook regelmatig straattermen horen. Jongerentaal lijkt dus geen bedreiging voor de Nederlandse taal. Jongeren zijn zich ervan bewust wanneer ze wel jongerentaal kunnen gebruiken en wanneer niet. Ze beseffen dat die niet in iedere situatie te gebruiken is.

Jongeren vinden de Nederlandse taal belangrijk en ze kunnen jongerentaal prima scheiden van Algemeen Beschaafd Nederlands (ABN). Daarnaast is jongerentaal aan snelle verandering onderhevig. Een jongerenwoord zal dus niet snel blijvend in de Nederlandse taal terug te vinden zijn. Jongerentaal is daarmee een verrijking en aanvulling van de Nederlandse taal, geen vervanging. En zo zien jongeren het zelf ook.

BSF ABN = ASB NP BIMBW!

Maar even serieus mensen, Alg. Beschaafd Nederlands is, als je snapt wat ik bedoel, geen probleem maar ik zou het fout kunnen hebben.

Willy Wiersma

<http://www.kennislink.nl/publicaties/jongerentaal>

<http://www.tekstblog.nl/verwoest-jongerentaal-het-nederlands>

<http://www.straatwoordenboek.nl>

<http://www.smstaal.nl>

Huismerkonderdelen

Nét zo goed en veel voordeliger

Automobilebedrijf T. Mevlus MILDAM

Tjongerschool bestaat 175 jaar!

Tegenwoordig gaan we op ons vierde jaar naar school en dat houden we vol tot minimaal ons zestiende. Scholen zijn er al heel lang. Het woord 'school' komt uit het Grieks (scholè) en het betekent zoveel als 'vrije tijd'. Het was iets voor welgestelden. Ook de Romeinen kenden scholen, al was de manier van lesgeven wel anders dan nu.

In het Europa van de middeleeuwen (529) moesten in Zuid-Frankrijk de pastoors jongens uit hun parochie die later het klooster in wilden, les geven in lezen en schrijven. Waarschijnlijk herinnert u zich nog wel van school, dat Karel de Grote (omstreeks 800) verordonneerde dat kinderen naar school moesten; hij stelde zelfs straffen in het vooruitzicht als dat niet gebeurde. Er gaan verhalen, dat hij zelf op latere leeftijd heeft leren lezen en schrijven (het schijnen wel hanenpoten te zijn geweest), maar hij gaf het goede voorbeeld. Pas in de late middeleeuwen gaan we iets krijgen dat we met recht 'school' kunnen noemen. Natuurlijk had in die tijd eerst de katholieke kerk en later de reformatie grote invloed op het onderwijs, maar lezen en schrijven was niet meer voorbehouden aan de geestelijkheid. Dankzij het gedrukte boek konden veel meer mensen onderwijs krijgen.

Het vroegere onderwijs was nogal verschillend van het huidige. Klassikaal onderwijs kende men eigenlijk niet; je ging naar de bovenmeester om je te laten 'overhoren' of om je schrijven te laten nakijken op fouten. Boven- en ondermeester en oudere leerlingen brachten je de beginselen van rekenen en taal bij. In de stad had je dan nog de mogelijkheid naar de 'Franse school' te gaan en van daaruit verder te leren. We denken wel eens dat het onderwijs op de dorpsscholen maar een ongeregelde bende was; natuurlijk, Jan Steen maakte er een prachtig schilderij van dat in de National Gallery van Schotland hangt, maar dit geeft niet de werkelijkheid weer. De school leek van binnen veel meer op thuis dan de latere schoollokalen met hun rijen banken.

's Winters kon het koud zijn, want de kachel brandde niet altijd. In veel gevallen vormde de huiskamer van de bovenmeester tevens het klaslokaal en de vrouw des huizes kookte in dat lokaal.

En soms huide er, in een door een schot afgescheiden gedeelte, een varken voor de slacht... "Veel gezelliger dan later", zou je zeggen. In het begin van de 19de eeuw is alles veranderd en kwamen er in de lokalen kachels waarop niet mocht worden gekookt. Die waren daar niet meer op berekend.

Binnen de dorpsscholen, de stads- en armenscholen waren er geen klassen, overgangen en er werd geen huiswerk gegeven. In de scholen voor hogere standen en de Franse school lag dat anders.

Hoe is het met het onderwijs in Mildam geweest?

Het dorp zelf bestond waarschijnlijk al in 1250, maar onderwijs of een school zal er toen wel niet geweest zijn. Wel is bekend dat er in de 17de eeuw een winterschool was; in het voorjaar en de zomer gingen de kinderen niet naar school. Ze moesten dan op het land helpen. Ook toen er regulier onderwijs was, kende men in veel agrarische gebieden de aardappelrooivakantie, enigszins te vergelijken met de herfstvakantie van nu. De winterscholen trokken overigens behoorlijk leerlingen.

Wat dat betreft kwam Mildam goed mee in Fryslân. Het onderwijs in deze provincie was bepaald niet slecht als je het vergelijkt met andere gebieden.

In 1837 kreeg Mildam een nieuwe school: een echte, met drie klaslokalen en een woning voor het hoofd. Zij heeft dienst gedaan tot 1963! In de eerste driekwart eeuw bestond de leerplicht nog niet maar de school trok toch veel leerlingen. Zoveel, dat er drie klaslokalen bij moesten komen!

In 1900 komt dan de leerplichtwet en moeten kinderen van hun zesde tot hun veertiende naar school. Wij hebben daar allemaal mee te maken gehad. De wet is in de jaren van haar bestaan veranderd en aangepast; de school is veranderd van Algemeen Lagere School naar basisschool en in Mildam sinds een aantal jaren naar Daltononderwijs. Dat alles binnen 175 jaar. En hoewel wij dat niet meer zullen meemaken: op naar de volgende 175!

Ab Slager

Gebruikte literatuur:

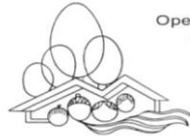
Boekholt en De Booy: 'Geschiedenis van de school in Nederland'

Stilma: 'Van kloosterklas tot basisschool'

Werkgroep Oud Mildam: 'Tusken wâld en wetter'

Tjongerschool Mildam

www.tjongerschool.nl

Openbaar Basisonderwijs
Tjongerschool
Mildam

Bericht van de Tjongerschool

Na een zomervakantie met nèt niet dat weertype waar we misschien op hadden gehoopt, zijn we weer een aantal weken lekker aan het werk.

Vernielingen schoolplein

In de kerstvakantie hebben we te maken gehad met vernielingen en na de zomervakantie hebben we helaas geconstateerd dat er weer diverse vernielingen gepleegd zijn.

Op maandagochtend 5 september zagen we dat de basketbalstander (het bord was ter restauratie verwijderd) tussen zaterdag 3 sept. 15.00 uur en maandagochtend 5 sept. 8.00 uur moedwillig vernield is. De stangen zijn afgebroken en in de bosjes gegooid.

Eerder in de vakantie moest de tafeltennistafel het al ontgelden, is er een brandje in het fietsenhok geweest en achter de muur van de fietstalling lag een 40-tal blikjes waarbij resten van chips, sigaretten, aanstekers e.d. gegooid waren.

De lampen in het fietsenhok zijn de afgelopen jaren niet meer hersteld omdat ze al enkele malen, met een voetbal, kapot geschoten zijn. Na het aanbrengen van 'prikkers', om het dak klimmen te voorkomen, blijkt ook dit niet afdoende te zijn.

Ons streven is het plein open te houden voor alle kinderen in de basisschoolleeftijd en ook voor jongeren die de basisschoolleeftijd ontgroeid zijn, maar door de ervaringen van de afgelopen periode zullen we in de toekomst misschien anders moeten beslissen.

Nieuw dit schooljaar: TjongerPOP en EHBO

Juf Joke verzorgt al vele jaren het muziekonderwijs. Dit blijft ze zeker doen. Alleen voor groep 7 en groep 8 introduceren we dit jaar 'TjongerPOP'. De leerlingen gaan actief bezig met popmuziek.

Het doel is aan het eind van het schooljaar bandjes te vormen. We gaan dit realiseren in samenwerking met Ateliers Majeur en de TOV (Tjongerschool Oudervereniging). We noemen hier nadrukkelijk de TOV, want zonder de financiële steun van de TOV zou dit project niet mogelijk zijn. In goed overleg hebben we afgesproken gitaren (8x), drumstellen (2x), trommels (6x) en keyboards (8x) aan te schaffen. De leerlingen krijgen onder schooltijd gedurende acht weken wisselend gitaar- en drumles en leren het keyboard bespelen. Daarnaast wordt aandacht aan de zangstem besteed. Als een leerling gitaarles krijgt, mag de gitaar (onder voorwaarde) mee naar huis genomen worden om thuis te oefenen.

EHBO

Eén van de ouders (arts), heeft aangeboden EHBO-lessen voor groep 5/6 te verzorgen. Dit hebben we met beide handen aangegrepen. We starten in oktober.

Streetwise

Op 16 september jl. hebben de verkeersouders i.s.m. de ANWB voor alle 112 Tjongerschoolleerlingen het programma Streetwise georganiseerd. ANWB Streetwise is een vorm van verkeerseducatie waardoor kinderen op een aansprekende, praktische en enerverende wijze worden getraind in verkeersvaardigheden.

Voor info kunt u kijken op <http://www.anwb.nl/verkeer/veiligheid/kind-en-verkeersveiligheid./streetwise/anwb-streetwise.html>

Voor de uitvoering van het project was De Wissel ter hoogte van de nummers 2 t/m 8 een paar uur gesloten.

De aanwonende dorpsgenoten willen we ook via deze weg hartelijk bedanken voor de medewerking.

Binnenkort worden foto's van deze activiteit ge-

plaatst op www.tjongerschool.nl.

Hartelijke groet,
Hiltsje Leffering, dir. Tjongerschool

Verwijdering doeltje kunstgrasveld

Verschillende bestuursleden van de voetbalvereniging Mildam kregen de laatste weken de vraag waarom het doeltje aan de westkant van het kunstgrasveld is verwijderd. Hierop konden wij alleen maar antwoorden dat ook wij dit niet begrijpen en dat dit zeker **niet** op verzoek van de voetbalvereniging is gebeurd.

Ter verduidelijking, het kunstgrasveld moet gezien worden als een multifunctioneel veld, dus voor iedereen toegankelijk met als 'hoofdgebruikers' de school, voetbal- en korfbalvereniging.

Het bestuur van V.V. Mildam heeft geen enkele zeggenschap over de inrichting van het veld of het onderhoud ervan. Deze rust volledig bij de gemeente Heerenveen. Deze zal - als er wat aan het veld moet gebeuren - overleggen met de hoofdgebruikers en Plaatselijk Belang.

Uit navraag bij de gemeente blijkt dat de verplaatsing van het doeltje is gedaan op verzoek van één bewoner, die aan het kunstgrasveld woont. Deze bewoner heeft last van ballen in de tuin (waarvoor al een ballenvanger was geplaatst). Als oplossing heeft de gemeente nu twee doelen in de breedte op het veld geplaatst. Als bestuur hebben wij richting gemeente wel aangegeven dat wij niet blij zijn met deze doeltjes op de zuid- en noordzijde.

Aan de zuidzijde (lange zijde veld) is geen ballenvanger aanwezig, wat de kans vergroot dat er bij deze bewoners een bal in de tuin wordt geschoten. Aan de noordzijde bevindt zich een openbaar parkeerterrein voor de school en sportverenigingen en het is niet ondenkbaar dat daar geparkeerde auto's schade kunnen oplopen.

Hier zal de gemeente verantwoordelijk voor gesteld kunnen worden of de persoon die de bal schiet, maar zolang dit laatste niet in clubverband gebeurt, kan de voetbalvereniging niet aansprakelijk worden gesteld.

Concluderend kunnen we stellen dat het hier om een 'eenmansactie' gaat. Wij betreuren deze gang van zaken en vinden het jammer dat er vooraf geen overleg heeft plaats gevonden, teneinde met alle betrokkenen tot een meer passende oplossing te komen.

Namens het bestuur van V.V. Mildam, Roel Hartsuiker (voorzitter)

'De zee'

Tijdens onze vakantie zijn wij naar het strand gegaan bij Barcelona. Het was zeer warm weer en het strand was schoon met mooi helder water. Het waaide hard en er waren grote golven. Dus hebben wij alleen maar 'pootje baden' gedaan. Soms moest ik mijn rokje omhoog houden.

In Menton (8 km van Monaco) heb ik vaak 's avonds gezwommen. Dan is er geen lawaai van Italiaanse mensen. Het is heel stil; je hoort alleen maar zachte watergeluidjes als je zwemt en de straatlichten bewegen met je mee op het water.

In Bretagne is het anders. De golven komen tegen de rotsen. Het is prachtig om te zien en je voelt je sterker. Op het strand liggen veel schelpen met leuke kleuren: geel, oranje, roze... Ik heb ze verzameld en naar huis meegenomen als souvenirs. ("She sells seashells by the seashore" – dit is een snelle en goede uitspraak-oefening voor de Engelse taal.)

In de Japanse Zee bij ons dorpje kon ik de eerste keer echt zwemmen. Ik voelde mijzelf lichter in de zee dan in het zwembad. Er waren stranden met rotsen, zand en ook met zandkorreltjes. Ik zat er te luisteren naar het geluid van de zandkorrels die mee spoelden met de golven, een heel lange tijd. Want het geluid klinkt zoals praten van mensen en ik praat mee.

Een andere keer bij de Japanse Zee vond ik het zachte geluid van de golven tegen de oever heel mooi. Ik wist niet waarom ik het mooi vond; misschien heb ik hetzelfde geluid gehoord toen ik in mijn moeders buik was.

Michiko Sugawara

Muskusratten

Deze winter verschenen verschillende, voor mij onbekende objecten, langs de oevers van de Tjonger. Eerst dacht ik dat een schip een stukje motor verloren had of dat de Marrekrite een nieuwe manier bedacht had voor het vastleggen van schepen. Maar op een ochtend zag ik iemand bezig met het plaatsen van twee stokken waartussen hij het rare zwarte ding liet zakken. Toen pas kreeg ik een

beter vermoeden: dit konden weleens **muskusrattenvallen** zijn!

De manier waarop het vangen en doden van muskusratten nu gebeurt, is als volgt: een rat komt in de trechter terecht, waarin een kooi van gaas zit. Er is een klein deurtje, dat alleen maar naar de binnenkant opengaat: de rat zit in de val. Aangezien de trechter onder water geplaatst wordt, verdrinkt de rat - en dat duurt zolang als het duurt.....

Het bestrijden van de ratten kan gepaard gaan met onbedoelde bijvangst, die eveneens langzaam stikt; die bijvangst kan bestaan uit eenden, meerkoetjes, kikkers en snoeken, zo vermeldt het internet.

Toevallig las ik kort daarop in de Leeuwarder Courant (26-4-2011) een stuk over acties van verschillende dierenbeschermingsorganisaties tegen deze manier van doden. Volgens hen is er namelijk tot nu toe nog niet wetenschappelijk bewezen dat het graven van de ratten oevers en dijken ondermijnt – ook al kun je je dit wel voorstellen. Er is ook niet bewezen dat het stoppen van de bestrijding tot een explosieve groei van de ratten zou leiden.

Er werd ook een kostenplaatje gepresenteerd – in 2008 kostte het doden van één muskusrat 200 euro! (Per jaar kost de rattenbestrijding Nederland 34 miljoen euro.)

Wetterskip Fryslân heeft in 2010 17.000 muskusratten gevangen, dit zijn er 7000 minder dan in 2009. Voor het Wetterskip een teken dat de uitroeiing succes heeft. In Friesland zijn 56 man met de muskusrattenbestrijding bezig. Een ervan is A. Bakker uit Mildam. Hij zit al 17 jaar in de muskusrattenbestrijding, eerst rond Bantega en Oosterzee, de laatste twee jaar ten westen van Heerenveen, maar niet in Mildam. Op een rustige manier vertelt hij over zijn vak.

De muskusratten zijn een relatief nieuw verschijnsel in Friesland: de eerste werd in 1974 in Appelscha gevangen.

Er zijn twee redenen, waarom de waterschappen de rat bestrijden:

- de vraatschade aan gewassen, bv. aan rietkragen, die dienen om golven te breken, of aan gewassen van de boeren;
- het graven: één rat verzet 1 m³ grond; daardoor verzakt alles, van fietspaden, polderdijken tot spoorbanen. Ook vee kan in de gaten wegzakken.

Als je aan de ene kant de kosten noemt, 200 euro per gevangen rat, moet je aan de andere kant er ook tegenover zetten dat bij succesvolle bestrijding minder spoordijken, fietspaden etc. vervangen moeten worden; deze besparing weegt dus waarschijnlijk tegen de kosten op.

Helaas wordt er verder niets gedaan met de muskusratten; de Belgen eten ze nog steeds als 'waterkonijn' maar in Nederland vind je ze op geen enkel menu staan, dit terwijl het heel schone en puur vegetarische dieren zijn. (Eend wordt wel gegeten, terwijl die slakjes, aas en van alles van de rivierbodem opslobbert...)

Ook als bontjas wil niemand ze hebben; er zit helemaal geen handel in. Een muskusrat is met staart ongeveer een halve meter lang; de staart is afgeplat, zodat deze dieren sneller kunnen zwemmen. Heb je aan het begin van het jaar één stel ratten, dan heb je aan het eind van het jaar 20! Daarom gaat een bestrijder het veld in en zoekt naar de sporen van een rat. In het voor- en het najaar is er een trek, dan worden kooien en klemmen uitgezet. Als het mei wordt, zijn de ratten honkvast en maken ze hun nesten. Het beste kun je ze zien in de winter als het gevroren (en niet gesneeuwd) heeft; dan zie je door een bellenspoor waar de rat zit en dan vang je ook wel 90 % van de ratten.

Net als bij de mensen heb je heel nette ratten, die elk aangeknabbeld sprietje opbergen en 'rommelratten', waar je al op afstand ziet dat er hier geleefd wordt.

Ook in natuurgebieden, zoals De Deelen, worden muskusratten gevangen. Dit begrijpen veel mensen niet, maar waar de kraamkamer van de ratten is, dáár moet je wat doen, anders blijft het dweilen met de kraan open.

Met de klacht van dierenbeschermingsorganisaties dat er vaak bijvangsten zijn, wordt al rekening gehouden: de ingang van de val heeft een doorsnee van 9 cm, daar past geen visotter of eend in. De gedragscode schrijft verder voor dat het zetten van klemmen nooit bij een wissel (*regelmatig belopen pad, vaak gebruikt door meerdere diersoorten*) gedaan wordt, zodat er geen andere dieren onbedoeld gedood kunnen worden.

Heel af en toe pakt een roofvogel of een vos een muskusrat, maar de mens is de grootste en enige vijand van de muskusrat. Tot nu toe is er geen andere, mildere manier van bestrijding, dus de tegenstelling met de dierenbescherming zal blijven. Dhr. Bakker heeft daar in het veld geen last van, de waterschappen als organisatie wel.

In de goede oude tijd (rond 1980) bestreden zelfstandige premievangers de ratten. Ze kregen een premie per ingeleverde staart van een muskusrat. Daar werd vrolijk mee gesjoemeld: als je in het voorjaar een muskusrat ontdekte, wachtte je in ieder geval tot de herfst met inleveren, dan was je premie vanzelf vertwintigvoudigd!

Lily Tola

*****

Spelen met woorden – Sietse D.

* Schlager, Slagter of Slager: er zit muziek in!

* Spandoek op Wimbledon, juli 2011: "Murray me".

* Vrij naar Fons Jansen: hij keuvelde over een boer, die heel veel kinderen had. "En de boer..., hij plantte voort!"

Stamppotmaandagen van start

De R is in de maand! Dat betekent voor de bewoners van 't Boekehaagje stamppot maken voor de buurt. Tijdens de maaltijd leer je elkaar goed kennen en dat is de bedoeling van Alie Rusch en Nanne Kroes. Of de buurt er ook zo over denkt?

Maaike Holtrop is blij met de 'stamppotmaandagen' bij haar buren. Ze vond de bietenstamp met speklapjes lekker en de pompensoep met eetbaar bloempje bijzonder. "It iten wie geweldigch versoarge, hear! Ik hie Appie Haanstra meifrege en wy fûnen it tige gesellich. De tafel wie feestlik gedekt, it neigesetsje hearlik." De dames waren verrast door het drankje vooraf. "Dat maakt de tongen los," legt Nanne uit. "En je weet nooit of iedereen op tijd is. Zo kun je elkaar alvast leren kennen."

Ook buurman Harm Betten is happy met het initiatief. Zijn drukke baan is geen belemmering om zijn lokale kennis op peil te houden, blijkt uit zijn gedachtewisseling met de anderen. Toevallig eet er een kennis uit Hoornsterzwaag mee, maar daar mikt Alie niet op. "Ik hoop vooral de mensen om ons heen aan tafel te krijgen. Die gaan voor!"

Appie en Maaike hoeven nu niet zelf te koken

Aan Maaike zal het niet liggen. "Myn freon komt ek as er tafallich hjir is," lacht ze. Ze heeft al aardig reclame gemaakt, veelal bij mensen die anders alleen eten. Alie verduidelijkt: "Maar iedereen is welkom: alleen, met een vriend(in) of het hele gezin. Meld je wel op tijd aan, want met 12 eters is de tafel vol."

Stamppotmaandagen vinden plaats vanaf 18.00 uur op de 1e maandagen van de maand. Men betaalt voor het eten, toetje en drank € 9. Aanmelden kan met een briefje naar de Schoterlandseweg 56, per telefoon (☎ 84 11 30) of per e-mail: nalekerusch@upcmail.nl.

SAMENLEVING

Expositie poppenhuizen en miniaturen

In Galerie It Alde Tsjerkje, Schoterlandseweg 37 in Mildam is zaterdag 3 september een tentoonstelling van poppenhuizen en miniaturen begonnen. Deze poppenhuizen en miniaturen zijn gemaakt door de vriendinnen Nel Dol uit Oldeholtgade en Setske Koplms uit Wolvega.

Voor deze gezamenlijke hobby bezoeken ze regelmatig diverse beurzen. Voorheen moesten ze daarvoor naar bijvoorbeeld Arnhem of Rijswijk. Tegenwoordig kan dit dichterbij huis, namelijk in de IJsselhallen in Zwolle en binnenkort ook in Assen.

Tijdens de expositie zijn o.a. een bakkerij en een speelgoedwinkel te zien. Nieuw in de collectie zijn de paaswinkel, brocante, buurtsuper en een kerstwinkel. Momenteel werken de dames aan een kaaswinkel-tje.

Liefhebbers voor deze expositie kunnen terecht tot en met 4 november. Openingstijden zijn woensdag tot en met zaterdag van 14.00 tot 17.00 uur. Entree altijd gratis.

Info: www.galerie-italdetsjerkje.blogspot.com

Seizoen 2011-2012 van de 60+ soos Mildam-Katlijk**Programma**

Dinsdag 11 okt. 2011 14.00 uur	'Breng eens een zonnetje'. Gezellige muziek van drie dames.
Woensdag 9 nov. 2011 14.00 uur	Filmmiddag over het diaconieveen. Dhr. A. v.d. Veen
November	ONMKB-middag of avond. Nader bericht volgt
Donderdag 8 dec. 2011 14.00 uur	Mevr. Krook uit Kollum houdt een boek- bespreking over o.a. Fryske boeken.
Woensdag 18 jan. 2012 14.00 uur	Dhr. Tigchelaar uit Gorredijk vertelt over bijzondere gewoonten en ontmoetingen tijdens zijn reizen.
Dinsdag 7 febr. 2012 14.00 uur	Dhr. M. Minnesma uit Joure geeft een lezing over ballonvaren.
Woensdag 7 maart 2012 14.00 uur	Martine Stadman uit Westerbork samen met hulphond Indy.
In maart is er toneel door de toneelgroep 'De Twa Doarpen' uit Katlijk/Mildam.	
Donderdag 5 april 2012	Zanggroep 'Annaband' uit Mildam. Tevens afsluiting van het seizoen met een gezellige broodmaaltijd.
In mei vindt het jaarlijkse reisje plaats.	

Lidmaatschap € 25,-- per persoon voor het hele seizoen (incl. koffie, thee, enz.). Of € 7,50 per keer.

Locatie: Hof van Schoterland te Mildam

Commissie: Trienke Janssen (voorz.) ☎ (0513) 54 15 19
Bonnie Haanstra (secr.) ☎ (0513) 54 23 59
Truus Visser (penn.) ☎ (0513) 63 60 79
Appie Dijkstra ☎ (0513) 63 26 57

Hof van Schoterland

U zult ongetwijfeld weten dat het pand 'Hof van Schoterland' aan de Schoterlandseweg 50 in Mildam sinds begin dit jaar te koop staat. Henk en Antsje Hosper zijn in 1987 in Mildam komen wonen en runnen deze horecazaak dus al 24 jaar.

In al die jaren is er veel veranderd. De oud-Mildamsters weten ongetwijfeld nog in welke staat het bedrijf zich toen bevond. In de loop der jaren hebben we er zeer veel aan verspijkerd, stukje voor stukje vergroot en vernieuwd. Er staat nu dan ook een mix van oud en nieuw. We hebben altijd met heel veel plezier gewerkt en gewoond in het mooie dorpje Mildam. We hebben onze kinderen Bouke en Maaïke er groot zien worden; zij willen het bedrijf niet overnemen. Ze slaan beiden een andere weg in.

Dit was echter wel een moment om onszelf af te vragen of we nóg eens 15 jaar hier willen zitten of dat we nog een keer het roer willen omgooien. Voor dat laatste hebben we intussen gekozen. Van verkeerskundige naar horecaondernemer en nu naar makelaar. Inmiddels zijn we als zelfstandig makelaar aan het werk gegaan met de formules 'eigenhuismakelaar' (www.eigenhuismakelaar.nl - vestiging Heerenveen e.o.) en 'eigenhorecamakelaar' (www.eigenhorecamakelaar.nl - vestiging Friesland).

We hebben Hof van Schoterland inmiddels acht maanden in de verkoop en hebben tot nu toe acht bezichtigingen gehad. Het varieerde van een Chinees en Italiaan tot Nederlanders. Allen met een eigen invulling voor ogen, zoals ombouwen tot een kantoor, een Chinees restaurant, een Italiaans restaurant, een restaurant, een cateringbedrijf of op dezelfde wijze doorgaan als wij.

Andere invullingen zouden in onze ogen ook zeer goed kunnen. Een dorpshuis voor de dorpen Mildam en Katlijk bijvoorbeeld, een kinderopvang in de grote zaal met horeca vóór, een winkel, Bed en Brochje of bedrijf aan huis (accountantskantoor o.i.d.). Er zijn zeer veel invullingen te bedenken voor het pand met een oppervlakte van circa 500 m² op de begane grond en op de eerste en tweede verdieping een ruime woning van circa 300 m² en dit alles op een perceel van bijna 1500 m².

Vooraf hebben we ons gerealiseerd dat het wel een paar jaar kan duren voordat het pand verkocht wordt. Daarom proberen we langzamerhand een bestaan op te bouwen in de makelaardij.

In de tussentijd blijven we gewoon open. Zaterdags en zondags zijn we geopend vanaf 12.00 uur, ook voor patat en snacks! Op de andere dagen zijn we na afspraak geopend voor vergaderingen, feesten en partijen. Ook voor uw diners, koude en warme buffetten, Friese koffietafels en catering houden we ons aanbevolen. U blijft van harte welkom!

Henk en Antsje Hosper
Schoterlandseweg 50
8454 KG MILDAM
☎ (0513) 63 35 66
www.hofvanschoterland.nl
info@hofvanschoterland.nl

VERENIGINGEN

Gymvereniging DTT Mildam in actie

Na de zomer is de gymvereniging weer actief van start gegaan. Dit jaar met een nieuw gezicht: jeugdleidster Sandra Wind uit Haskerhorne. Een enthousiaste, sportieve trainster van de CIOS-opleiding. Sandra houdt van actie en de vereniging ook, dus maak nu - voordelig - kennis met gym of bommen!

Open les, 3 oktober

De gymvereniging nodigt iedereen, jong en oud, uit om in beweging te komen. Maak vrijblijvend kennis met gym of bommen (bewegen op muziek).

Kom bij de open lessen op maandag 3 oktober, kijk mee of doe mee. Broertjes, zusjes, vriendinnetjes, vriendjes, iedereen is welkom.

De lessen starten om 15.45 uur met de kleuters (groep 1/2) die spelenderwijs kennismaken met gymnastiek. Gevolgd door groep 3/4 om 16.30 uur; groep 5 om 17.30 uur en groep 6/7/8 om 18.30 uur.

Gratis bommen in oktober

Wil je van de vakantie kilo's af, meer conditie opbouwen of gewoon lekker bewegen, kom dan eens bommen (bewegen op muziek). Elke maandag om 19.30 uur onder leiding van Janny Heida.

Bommen is een combinatie van aerobics, steps en buik-billen-

benen en is vooral erg gezellig. Doe de hele maand oktober gratis en vrijblijvend mee om kennis te maken.

Bliksemactie

Maandag 31 oktober staat de jaarlijkse bliksemactie op het programma. De gymvereniging komt bij u langs met lootjes waarmee u kans maakt op mooie prijzen van de lokale ondernemers. Doe mee en steun de club.

Dus kom in actie, kom langs in oktober (in de gymzaal van de Tjongerschouwe school).

Kijk voor meer info op www.gymverenigingmildam.nl

Fabrieksgarantie
loopt gewoon door, ook voor uw nieuwe auto.

Automobilbedrijf T. Mevius Mildam

Bericht van Jeu de Boules Vereniging 'de Blêde Boulers'

Hoi dorpsgenoten,

Het is ons gebleken dat de meeste bewoners van Mildam niet meer weten hoe de jeu de boulesbaan is ontstaan. Nou, dat zit zo.

In 1991 zijn er twee Mildamsters gaan jeu de boulen en dat gebeurde op de paden net voorbij de ijsbaan. Omdat de deelnemers (de groep groeide uit tot 21 personen) constant overlast hadden van de hondendrollen, hebben zij contact op genomen met het bestuur van Plaatselijk Belang met het verzoek om een jeu de boulesbaan te mogen aanleggen met een wat gesloten karakter, zodat zij verlost zouden zijn van de benoemde overlast.

PB heeft toen - in overleg met de gemeente Heerenveen - besloten mee te werken en begon voor ons de zoektocht naar een geschikte locatie. Na vijf minder geschikte terreinen en een keer ergens geweigerd te zijn kwam - dankzij Meine de Haan, de toenmalige voorzitter van de kantinecommissie - de huidige locatie bij sportveld De Wissel vrij.

Met 21 personen hebben wij de baan aangelegd onder het motto: **'Door dorpsgenoten voor dorpsgenoten'**.

Het werd een baan voor het dorp, maar ook om het boulen in clubverband mogelijk te maken. Daarvoor werden zgn. 'privilegetijden' voor 'de Blêde Boulers' aangegeven. Het doel was ook om 'alle' Mildamsters aan het boulen te krijgen. Dat doel is nog niet bereikt.

Daarom dorpsgenoten, ga gerust boulen, proberen, trainen, een balletje gooien als de vereniging geen clubtijden heeft. De clubtijden vindt u bij de ingang van de baan.

En, na geoefend te hebben, zou het leuk zijn om dan ook eens met 'de Blêde Boulers' mee te boulen.

N.B. Door de ervaring die wij in het verleden hadden opgedaan, is de regel ingesteld dat er geen honden op de jeu de boulesbaan worden toegelaten. Wij vragen dan ook aan onze dorpsgenoten die even willen boulen, om geen hond mee te nemen.

Boek over Brongergea verschijnt in 2012

Een stichting van particulieren (Stichting 'Brongergea op de Kaert'), bestaande uit 3 inwoners van Brongergea (ofwel de Marijkemuoiwei-Oranjewoud) en een oud-bewoner, werkt aan een boek over de geschiedenis van Brongergea en haar bewoners vanaf de 13de eeuw tot het heden. Dit boek komt uit in de zomer van 2012.

"Brongergea, eartiids tsjerkedoarp (14de – 16de ieu), no buorskip ûnder Oranjewâld", staat er op het bord dat tegenwoordig bij de grens van het voormalige dorp staat. Inderdaad, Brongergea is tegenwoordig een buurtschap dat in het Landschapspark Oranjewoud ligt. Een mooie, rustige bosrijke omgeving waar het goed toeven is en waar je fantastisch kunt fietsen en wandelen.

Brongergea is eeuwen ouder dan het dorp Oranjewoud en heeft een interessante geschiedenis. Brongergea paste mooi in de lange rij dorpen van Schoterland, dat begon bij het Tjeukemeer en liep tot aan Hoornsterzwaag. De boerderijen en huizen stonden op de hoge zandrug en de weilanden liepen tot aan de Tjonger, het veen werd vaak gebruikt om turf voor eigen gebruik te steken. Het dorpsgebied van Brongergea liep van de Tjonger, waar nu Mildam ligt, tot aan het hoogveen waar nu De Knipe is gevestigd, een vrij groot gebied dus.

Brongergea werd voor het eerst genoemd in 1315, in een lijst met kerken van deze omgeving: 'Schote cum duabus capellis'. Dat wil zeggen: Oudeschoot en de kapellen van Nieuweschoot en Brongergea. Hoe de kerk van Brongergea eruit heeft gezien, weten we niet, maar er is wel een tekening van de ruïne van de kerk, die in 1722 door Jacob Stellingwerf werd geschilderd.

Het dorp heeft waarschijnlijk al tussen 1100 en 1200 bestaan en misschien nog wel eerder.

Tijdens de aanleg van de grafkelder van Mr. H.W. de Blocq van Scheltinga, rond 1855, kwamen er 'rode' (bon-te) zandstenen sarcofagen tevoorschijn. Deze kisten werden in de 12de eeuw als begraafwijze voor de toenmalige elite gebruikt. De kisten werden verspreid onder de boeren die pachters waren van de Blocq van Scheltinga en werden gebruikt als drinkbak voor het vee.

Sarcofaag

Later zijn op het grondgebied van Brongergea de 'uitbuuren' Mildam (bij de Tjonger) en De Knipe (bij de Compagnonsvaart) ontstaan. Dat Brongergea een groot dorp was, blijkt uit een boete van 50 Oude Schilden, die het dorp in 1413 aan de bisschop Freerk van Blankenham moest betalen. 1 Oude Schild was 33 Vlaamse Grooten en elke huishouding moest vier Grooten betalen. Dit betekent dat er toen zo'n 400 gezinnen in het dorp woonden. Een dorp van een dergelijke omvang moet al jaren hebben bestaan. Maar toch wordt Brongergea in een geschrift uit 1315 niet genoemd als dorp; wel dat er een kapel stond, die toebehoorde aan de Johanniter Orde en gewijd was aan de heilige Agatha. Een oorzaak zou kunnen zijn dat er niet een echte dorpskern was, maar dat de boerderijen en huizen verspreid lagen in het woongebied. De kerk was vaak de plek waar men tijdens gelegenheden samenkwam.

Hier is dus al eeuwen lang bewoning, niet alleen van nomaden, boeren, herders en wevers, maar het is ook het gebied waar de Friese adel hun buitens had. Grietmannen, officieren en dienaren van de Friese Oranjes, al ver voordat Albertine Agnes zich in deze omgeving vestigde. Ze woonden op Oenemastate, later Pauwenburg en Klemburg. En Boldewijn Tamminga, opperstalmeester van de Oranjes, had hier zijn buiten, later werd dit Carolineburg.

Het is heel aannemelijk dat Albertine Agnes hierdoor Schoterwoud bij Brongergea heeft uitgezocht om haar buiten te bouwen. Waarschijnlijk had ze hier al meerdere malen een paar dagen doorgebracht op een van de 'staten' en was het haar goed bevallen.

Dit is maar een klein deel van de rijke geschiedenis van Brongergea; er is uiteraard veel te vertellen over de interessante geschiedenis van dit voormalige dorp. Over de adel, de boerderijen en hun eigenaars, over de uitkijktoren 'Belvédère', over het KI-station, over alle mensen die er gewoond hebben met hun verhalen en over hun huizen. Zoveel dat daarmee wel een boek vol geschreven kan worden.

En dat is wat er momenteel gebeurt. Wij zijn, als Stichting 'Brongergea op de Kaert', al ver gevorderd met de voorbereidingen en het boek zal in de zomer van 2012 verschijnen. De titel wordt: "'t Gea fan Bronger". Nieuwsgierig geworden?

Kijk dan op onze website: <http://www.brongergea.info>. Via deze site kunt u het boek bij voorintekening bestellen voor € 25,-. Of bel voor informatie met Jan Wagenmakers: ☎ (0513) 68 29 70.

*****

The logo for zinnit webdesign features the word 'zinnit' in a large, lowercase, rounded sans-serif font. Below it, the words 'webdesign' are written in a smaller, lowercase, spaced-out sans-serif font. The entire logo is white and centered on a solid black rectangular background.

verzetslaan 10 8454KL mildam 06-55942945 info@zinnit.nl
www.zinnit.nl

Computercentrum 'De Compagnons' geeft in de komende winterperiode de volgende computercursussen met het nieuwste besturingsstelsel Windows 7.

Locatie: Dorpshuis 'De Kiekenhof' te Nieuwehorne.

1. **Beginnerscursus** - 8 lessen van 1½ uur.
Kosten € 78,- inclusief lesboek.
2. **Internet** (zoeken op de websites) en **e-mail** (berichten en foto's versturen per elektronische post)
8 lessen van 1½ uur.
Kosten € 78,- inclusief lesboek.
3. **Picasa** - foto's bewerken - o.a. tekst in foto's plaatsen en een diavoorstelling van uw foto's op CD branden.
8 lessen van 1½ uur.
Kosten € 89,- inclusief lesboek.

De lessen worden gegeven op maandag-, dinsdag- en vrijdagmorgen tussen 9.00 en 12.00 uur.

Per cursus is er plaats voor 6 cursisten.

Wij starten in de week van maandag 3 oktober.

Inlichtingen en opgave bij één van onze docenten (vrijwilligers):

Sietze Hofstra - (0513) 54 15 71
Ate Westra - (0513) 54 13 09
Feddy Holwerda - (0513) 54 20 36
Henny Welter - (0513) 68 12 58
Nils Kraijnbrink - (0513) 54 28 76
Jan-Rieks Vlag - (0513) 54 25 20
Guus Broeren - (0513) 54 14 00

Jubileumuitvoering gemengd koor 'SJONGNOCHT' Oude- en Nieuwehorne

Zaterdag 19 november 2011

Dorpshuis 'De Kiekenhof'

Aanvang: 20.00 uur

Toegang gratis

Met als speciale gasten:

- ***Muziekgroep "Samoosara"***
- ***Nico Athenatius – Trombone***

Uitvoering mede mogelijk gemaakt met financiële ondersteuning gemeente Heerenveen.